

Innhold

Forord	5
---------------------	---

Kapittel 1

Den historiske bakgrunnen for distriktspolitikken	15
Den politiske og økonomiske bakgrunnen fram til andre verdenskrig	16
By og land	16
Frå merkantilisme til bondestorting.....	17
Distriktspolitikk nedanfrå: Kommunane	17
Bank og forsikring.....	18
Samvirke og handel.....	19
Regionalt rekrutterte politiske parti	20
Energi og kommunikasjon.....	20
Folkevekst og industrialisering.....	21
Mellomkrigstida	22
Ein norsk treårsplan	23
Utviklingstrekk i den første etterkrigstida	24
Planøkonomi og industrireising	24
Områdeplanlegginga	26
Oppsummering - tida før distriktspolitikk var oppfunne	28

Kapittel 2

Distriktspolitikk gjennom det etablerte apparatet - eller oppbygging av nye institusjonar?	30
Nord-Norge-programmet (NNP)	31
Resultat, kritikk, konsekvensar.....	33
Fleire program for næringsfattige regionar: sektor eller region?	35
Kystkommuneproblemet	38
Eit nedskalert NNP	39
Fjellbygdproblemet	39

Fjellbygdkommisjonen.....	40
Den store sektorsatsinga: industrien som vekstnæring også i distrikta	44
Industrien som distriktsutbyggar	46
Prinsipp og verkemiddel.....	47
Kapitalproblemet, dei små sparebankane og dei små kommunane	49
Oppsummering:	51

Kapittel 3

Frå Nord-Norge-program til ein nasjonal distriktspolitikk.....	53
---	-----------

Etableringa av DU

Innleiing	53
Industridepartementet: Ikkje nye geografiske utbyggingsområde	54
Opprusting av eksisterande verkemiddelapparat	56
FOU og statleg utviklingsselskap	57
Bak kulissane: Nokon andre har snakka saman	59
Brofoss stiller krav til styresamansetting.....	60
Departementa Brofoss ikkje ville vite av.....	60
Statsråd Cappelen er «på lag».....	62
Den sosialdemokratiske uorden.....	63
Brofoss trekker seg, men let seg til slutt presse	65
Grunngjevingar for å opprette Distriktenes utbyggingsfond.	66
Tilrådinga om oppretting av DU	66
Sentral og lokal organisering.....	67
Forslaget til lov for fondet	68
Samansettinga av styret	69
Fondets initierande og supplerande rolle.....	69
Semja i Stortinget	70
Debatten	71
Politisk fellesgods?	72
Kva er statens rolle?.....	72
Planlegging utan verkemiddel.....	73
Oppsummering: Kven fekk det som dei ville?	74

Kapittel 4

Byar bør ligge på landet	76
---------------------------------------	-----------

Vekstsenter og borgarleg regjering

Organisering og styring av Distriktenes utbyggingsfond	77
Sekretariatet.....	78
Aktivitetsvekst og fordeling.....	79

Vekstsenteret: Frå teori til norsk politikk	81
Vekstpolen.....	82
Samlokaliseringsfordelar: det geografiske vekstsenteret	82
1965: Gjennombrøtet for vekstsenter som strategi.....	83
Fordeling på næringar.....	88
Fondet som premissgjevar	88
Industrien – framleis vekstnæring?.....	89
Turistnæringa.....	91
Aksjonsprogram og prøveområde.....	94
Andre næringar	96
Internasjonale samanlikningar – sterkare verkemiddel	97
Nye og sterkare verkemiddel?	98
Fritak for investeringsavgift og regional differensiering.....	99
Lagnaden til vekstsentersatsinga	100
Korleis gjekk det med dei utpeikte vekstsentra?	101
Utviklinga i sentertenkinga.....	102
Vekstsentersatsinga: politisk spittande, men regjeringsbyggande	103
Den offensive stortingsmeldinga	104
SP bryt ut	105
Dei andre borgarlege partia følgjer Senterpartiet	105
Den nye situasjonen som samla dei borgarlege.....	107
Institusjonar og det planlagde samfunn	108

Kapittel 5

Busettingsmålsetting og kommunalt tiltaksarbeid	109
Innleiing	109
Landsdelsplanane	110
Austlandskomiteen.....	110
Vestlandskomiteen	111
Trøndelagskomiteen	112
Osloproblemet	114
Distriktsutbygginga og Oslo-problemet	116
Kvifor ikkje Vestlandsvoll eller Trøndelagsvoll?.....	117
Distriktspolitikken blir presisert: distrikt versus region	118
Landsdelskomiteane og fylka: uttale om busettingsmønsteret.....	118
Regjeringas svar.....	120
Regjeringa: ikkje noko bestemt busettingsmål	122
Målsettingar var alvor i planøkonomien	123
Innhenta av utviklinga	124
Vegen fram til busettingsmålet	125

Kva var busettingsmålet i teori og praksis?	126
Kommunane og distriktpolitikken	130
Industribygg	131
Tiltaks- versus generalplanlegging.....	132
Den nye tiltakskommunen frå 1960-åra	133
Tilrettelegging og akkvisisjon.....	134
Tiltaksnemnd og tiltaksordførar	136
Vendepunkt	137

Kapittel 6

Frå målsetting til verkemiddel	140
Distriktpolitiske verkemiddel	140
Status fram til omkring 1970.....	142
Økonomiske verkemiddel og tiltak.....	143
Kommunale industribygg.....	144
Behovet for sterkare og fleire verkemiddel. Verkemiddelrevolusjonen	145
Prinsipp for verkemiddelbruk.....	146
Ideen om basisnæringar	146
Kapital eller arbeid	148
Selektiv bruk av verkemiddel og eingongsstønad	149
Investeringstilskotet og det graderte distriktsproblemet	151
Nærings- og regionsavgrensing.....	151
Skattepolitiske verkemiddel	153
Tenesteytande næringar	154
Grunnlagsinvesteringar som distriktpolitikk	156
Distriktpolitikken og folkerøystinga	157

Kapittel 7

Olje!.....	159
<i>Distriktpolitiske konsekvensar?</i>	
Ny politikk med ny regjering?	160
Omkamp etter folkerøystinga	160
Målsettingdiskusjonen i Stortinget	161
Nye distriktsproblem i oljealderen?	163
Konsekvensar for distrikta	164
Nye og sterkare verkemiddel	165
Etableringslov og styrking av eksisterande verkemiddel	165
Arbeidskraftreserver: kvinner og innvandring!	166
Ny type regionalpolitikk?	167
Restriktiv regionalpolitikk: samtykke og etableringslovsgjeving	168

Arbeidskraftstøtte: den differensierte arbeidsgjevaravgifta	169
Økonomane.....	172
Vedtaket om differensiert arbeidsgjevaravgift	173
Frå etableringslov til utflytting av statsinstitusjonar	174
Andre verkemiddel og aktørar	175
Statsbedrifter – statleg forvaltningsselskap?	175
Den nye fylkeskommunen	176
Samla sett ein verkemiddelrevolusjon	177

Kapittel 8

Distriktpolitikkenes gullalder	180
Stabilisering av busettingsmønsteret	180
Industriell restrukturering og omlokalisering.....	182
Tenesteytande næringar	183
Privat tenesteyting	184
Reiselivsnæringa.....	185
Den «store eller breie» distriktpolitikken	186
Landbrukspolitikken.....	187
Krise i verdsøkonomien. Konsolidering på landsbygda?	188
Ny situasjonsforståing	190
Konsolideringshypotesen	190
Distriktpolitikken si rolle for omlokaliseringa av industrien	193
Avhengigheit, det nye distriktsproblemet?	194
Kvinnerevolusjonen.....	195
Distriktpolitikkenes samla bidrag	196

Kapittel 9

Omstilling og nyorientering i Willochs og Brundtlands tid	198
Strukturkrise og overlasta stat: Bygdeutvalet	199
Den overlasta staten.....	200
Kva kjenneteikna bygdeutviklinga?	201
Kjønn.....	201
Næringar og regional utvikling	202
Verkemiddelparadokset	203
Forslag til omleggingar av distriktpolitikken	204
Næringsnøytralitet.....	204
Valfridom og alternativ som grunngeving	205
Regionen i oljeskuggen: Innlandsutvalet	206
Kvifor så smått?	207
Interessante prioriteringar.....	209

SIVAs nyposisjonering.....	209
Kompetansesenter og teknologispreiing	211
FUNN.....	212
Frå storføretaks- til etablererstrategi.....	214
Kommunalisme, etablerarar og individorientering	214
Vekst gjennom nyetableringar og tiltaksarbeid.....	215
Initiativ og mobilisering.....	217
Tiltakskonsulentar og formannskap.....	218
Næringsfond og strategisk plan	219
Tiltakssonen for Finnmark og Nord-Troms.....	220
Distriktpolitikken under høgrebølgja	221
FoU, Ikt og innovasjon	221
Infrastruktur og FoU.....	222
Kapittel 10	
Fusjonane startar.....	224
<i>Distriktenes utbyggingsfond nedlagt</i>	
Ein prosess startar opp	224
Aktørar og grunngevingar	230
Embetsverk versus politikk.....	232
LO og NHO.....	234
Regjeringa har konkludert: proposisjonen til Stortinget	235
Komitéinnstillinga	237
Høgre.....	238
Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet.....	238
Kompromiss og subsidiære standpunkt	238
Frå komité til behandling i Odelstinget	240
Frå DU til SND	240
Kva forklarar utfallet?	241
Kapittel 11	
Statens nærings- og distriktsutbyggingsfond.....	244
<i>Det regionale tapar for nasjonal næringspolitikk</i>	
Distriktpolitikkenes plass i den nye organisasjonen	244
Regional organisering.....	245
Kommunane som utviklingsaktørar	246
Nye fusjonar: SND tek over primærnæringane	247
Også fisjon: eigenkapitaldivisjonen	248
Distriktpolitikken i den nye organisasjonen	249

EU og distriktspolitikken	253
Kommunaldepartementet i den nye tida	255
SND ei ikkje-sak.....	255
Kommunaldepartementet sin nye rolle: samordnaren.....	256
RUP og regionale partnarskap	258
Regionalisering	259
INTERREG.....	261
SIVA – og det nye liv	261
Forskingsparkar, kunnskapsparkar og IT Fornebu.....	264
Næringshagar og inkubatorar	265
Organisasjon og økonomi.....	265
Økonomi	266
1990-åra: Hovudliner i distriktspolitikken i SNDs tid	267
Embetsverk og politikk.....	267
Regionalisering: EU-ifisering eller innanrikspolitisk mottrekk?	269
Føretakifisering	270
Distriktspolitikken overlever, men skrumpar og fragmenterast	272
Kap 12	
Verktøykassa er tom?.....	275
<i>Tumultar og nye kommisjonar</i>	
Frå SND til Innovasjon Norge	275
Mål.....	276
Verkemiddel	277
Distriktspolitikken plass.....	278
Effektutval og Distriktskommisjon	279
Handlingsrommet må utnyttast	282
Dei distriktspolitiske verkemidla	283
Fag og politikk	284
Regjeringas oppfølging av Effektutvalget og Distriktskommisjonen	286
Busettingsmål	286
Økonomiske løyvingar og handlingsrom	287
Mindretalsregjeringa møter Stortinget	289
Debatten om Innovasjon Norge	289
Handlingsromdebatten i Stortinget	292
Målsettingar og strategiar	292
Handlingsrom og virkemidler.....	294
Verktøykassa er tom?	295

Kapittel 13

Raud-grøn regjering og den innovasjonspolitiske vendinga 298

Ei motmelding 298

Innovasjon Norge, tilsyn og evaluering 300

 Innovasjonsarven frå Stoltenberg 1..... 301

 Riksrevisjonen: innovasjonsrefs..... 302

 Korleis ser saksbehandlaren ein innovasjon? 303

 Evaluering: distriktpolitikken hindrar innovasjon..... 304

SIVA og den nye tida 305

Kva er raud-grøn distriktpolitikk? 307

 Auke i løyvingar 308

 Nye satsingar: tidsavgrensa og små 309

 Den breie satsinga mangla 310

 IN: styrt av oppdragsbrev 312

Kan innovasjon, klynger og distriktsutvikling sameinast? 315

 Ikkje både i pose og sekk: Krav til innovasjon gir færre arbeidsplassar 315

 Klynger: Finst dei i grisgrendte strok? 316

Fylkeskommunen: ein elefant i rommet? 317

 IN i fylka 318

Den innovasjonspolitiske vendinga 320

 Den smale politikken og sektorproblemet..... 320

 Innovasjonskravet som mote 322

 Distriktpolitikk: frå nasjonsbygging til «problem» 323

 Verktøykassa igjen: å «utløse» som ambisjon»..... 324

Etterord 327

Sentrum og periferi i norsk historie

 Den eksplisitte distriktpolitikken 327

 Kva kostar distriktpolitikken? 329

 Korleis og kvar blir politikken skapt? 331

 Distriktpolitikken plass i partihistoriene 333

 Distriktpolitikk i norske oversiktshistorier 335

 Kunnskapsgrunnlaget for distriktpolitikken..... 336

 Stemmer tel..... 338

 Sentrum-periferi: annleislandet? 340

Litteratur 342

Stikkordliste 351